

УДК 159.91

ОСНОВНІ ВИДИ ТА ФУНКЦІЇ УВАГИ

Харитонюк Альона Олександрівна,
*здобувач вищої освіти спеціальності 201 «Агрономія»,
Миколаївський національний аграрний університет*

В кожний момент діяльності людини на неї діє багато різних об'єктів, але не всі вони однаково нею відображаються. Одні предмети і явища відображаються нею чітко і ясно, а другі - наче відступають на задній план і майже не помічаються, треті у даний момент взагалі не існують для неї.

Увага - це психічний стан, який характеризує інтенсивність пізнавальної діяльності що виражається в її зосередженості на вузькій дільниці.

Усвідомлення середовища має вибіркового характеру. Людина уважна до одних і не уважна в цей час до інших об'єктів, вона не може усвідомлювати зразу все, що її оточує. Людина усвідомлює ті об'єкти, до яких вона уважна.

Увагу людини привертає:

- новизна предмета;
- складність;
- інтенсивність стимулу;
- повторюваність предмета.

Отже, увага являє собою форму психічної діяльності людини, яка полягає в її спрямованості і зосередженості на певних об'єктах [1]. Існує кілька різних класифікацій видів уваги. Найбільш традиційною класифікацією є класифікація за ознакою довільності. Поділ уваги на довільне і мимовільне знаходять вже в Аристотеля, а повне і всебічне опис цих видів уваги було зроблено у XVIII ст. Пізніше це поділ отримало серйозне теоретичне обґрунтування в роботах Т. Рібо і Н. Н. Ланге.

Діяльність захоплює людину в цих випадках сама по собі, в силу своєї захопливості, цікавості чи несподіванки. Людина мимоволі відволікається на цікаву новину, яскрава подія і т. п. Чому ж ми крім свого бажання і волі направляємо увагу куди-небудь? Існує ряд причин:

- 1) характер і якість подразника;
- 2) відповідність подразників внутрішньому стану;
- 3) спрямованість особистості [2].

Основною функцією уваги є встановлення психологічного зв'язку суб'єкта з об'єктом, на який в даний момент спрямована його свідомість, і забезпечення ясності і чіткості відображення об'єкта. Друга функція уваги проявляється в тому, що воно здійснює селекцію і систематизацію перцептивних даних. Зовнішній світ нескінченний, а свідомість людини обмежена. Ще однією важливою функцією уваги прийнято вважати поліпшення якості тієї діяльності, на яку воно спрямоване. Однак можливо, що участь уваги впливає на діяльність руйнівно, якщо підключається до діяльності, раніше вже автоматизованої, закріпленої.

Увага функціонує в різних сферах людської свідомості: чуттєвої, мнемической, інтелектуальної. Власного продукту увагу не має. На цій підставі деякі психологи вважали за доцільне взагалі не використовувати поняття "увага". Данська психолог Е. Рубін навіть написав наукову статтю, яку назвав "Неіснування уваги". З такою "трактуванням" уваги можна не погодитися, якщо визнати, що його специфічним продуктом є поліпшення результату діяльності. Увага забезпечує повноту і глибину сприйняття, пам'яті, мислення та

уяви і таким чином виступає як умова успіху пізнання навколишньої дійсності. У цьому сенсі К. Д. Ушинський називав увагу дверима, через яку проходять всі знання і враження із зовнішнього світу. Чим чіткіше виступає об'єкт у свідомості людини, тим активніше і продуктивніше стає його діяльність з ним, що, в свою чергу, забезпечує його більш глибоке пізнання [3].

Особливості виявлення властивостей уваги залежать від стану, інтенсивності, спрямованості та мотивації і пізнавальної, й емоційно-вольової діяльності. У трудовій діяльності й повсякденному житті люди бувають уважні, неуважні та розсіяні. Ступінь уважності - це стійка властивість особистості, притаманна їй від природи, що вдосконалюється упродовж життя в досить обмеженому діапазоні залежно від обставин, потреб і досвіду. Уважний в одній галузі життя може бути зовсім неуважним в іншій. Тому поділ людей за таким критерієм треба вважати певним чином умовним.

Однією з важливих характеристик уваги є зв'язок уважності з діяльністю і спрямованістю особистості. Вміння розподіляти увагу можна розвивати, виконуючи методично правильно відповідні вправи. Здатність людини до розподілу уваги залежить від її віку, рівня розвитку особистості та індивідуальних особливостей. Властивості уваги слід розглядати як складну ієрархічну систему. Так, усі властивості уваги вважають проявами зосередженості уваги або поділяють на три види: інтенсивність, широту (обсяг та розподіл) і переключуваність (єдність стійкості та динаміки).

Список використаних джерел:

1. Психологія [Електронний ресурс] : методичні рекомендації з вивчення дисципліни "Психологія" / - Електрон. текст. дані. - Миколаїв : 2010. - 1 с.

URL:<https://ru.osvita.ua/vnz/reports/psychology/9850/> .

2. Психологія [Електронний ресурс] : метод. реком. з вивчення дисципліни; початкові матеріали для студентів / - Електрон. текст. дані. - Миколаїв : 2013-2014. - 2 с.

URL:<https://studme.com.ua/14360711/psihologiya/vnimanie.htm> .

3. Психологія [Електронний ресурс] : методичні рекомендації з вивчення дисципліни ; підручники для студентів / - Електрон. текст. дані. - Миколаїв : 2015-2020. - 1 с. URL:https://stud.com.ua/89296/psihologiya/uvaga_osobistist .

*Науковий керівник – асистент Гула Л.В.
Миколаївський національний аграрний університет*